

WPR: Weekendowe Propozycje Rowerowe (WPR, Trasa 23): Trójstyk

Data publikacji: 24.06.2017 10:15

Trójstyk to ciekawe miejsce w Jaworzynkce Trzycatku, gdzie zbiegają się granice trzech państw: Polski, Czech i Słowacji. Miejsce jest bardzo urocze, położone w dolince i częściowo w lesie. Po dotarciu tam można odpocząć w zadaszonej wiacie na terytorium jednego z trzech krajów.

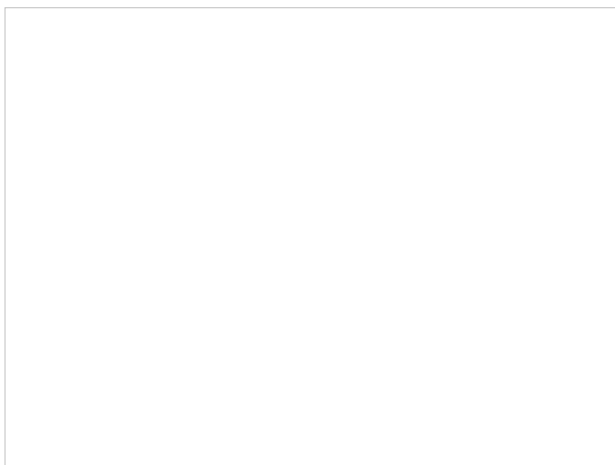
□

W bliskiej odległości stoją trzy słupy z nazwami państw i ich herbami. Dokładny punkt zbiegu granic znajduje się jednak w korycie potoku i tam ustawiono czwarty malutki słupek. Co ciekawe potok ma trzy nazwy. W Polsce to Wawrzaczowy Potok, w Czechach - Potok Kubankowski, a na Słowacji - Potok Goryłów.

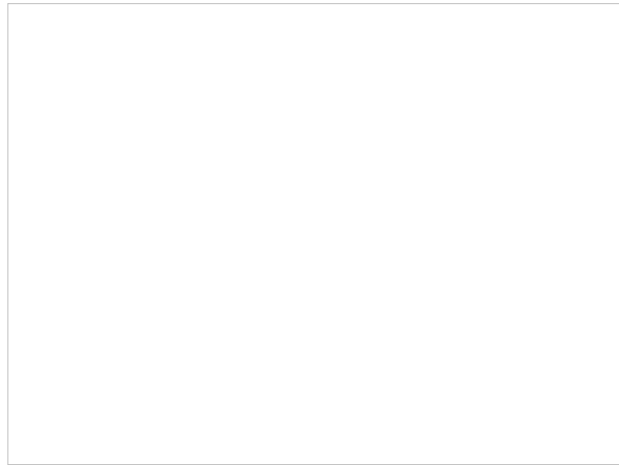
Nazwa Trzycatek ma pochodzić od tego, że dawno temu przy drodze prowadzącej na Węgry znajdował się urząd celny, gdzie pobierano cło w wysokości 30%. (z czeskiego: trzicet - trzydzieści) od wartości towarów. Dla miłośników historii na wzgórzu Valy, które znajduje się nad Trójstykiem kryje się unikatowa ciekawostka w postaci ziemnej twierdzy zwanej Mały Szaniec.

Trasę można rozpocząć w Cieszynie lub dojechać do Mostów koło Jabłonkowa pociągiem co znacznie skraca czas (ok 30 km).

Z Mostów kierujemy się na Przełęcz Jabłonkowską. Na podjeździe a potem na zjeździe w drugą stronę możemy zobaczyć wylot tunelu kolejowego.

Przełęcz Jabłonkowska

Tunel kolejowy (nowy i stary zamurowany)

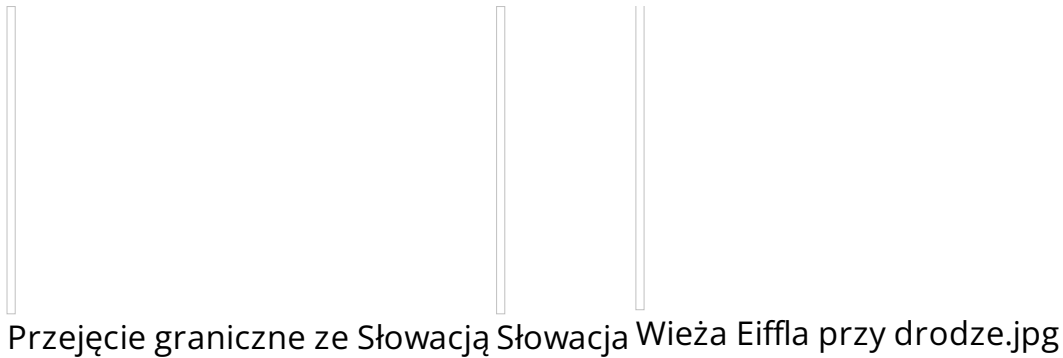
Został on wybudowany w 1871 r. na trasie z Bohumina do Żyliny.

Przełęcz od dawnych czasów stanowiła strategiczne połączenie Śląska z Węgrami.

Na jej południowym przedmurzu od XVI w. pobudowano wiele szańców i ziemnych fortyfikacji zwanych „Szańcami Jabłonkowskimi” (patrz trasa 1).

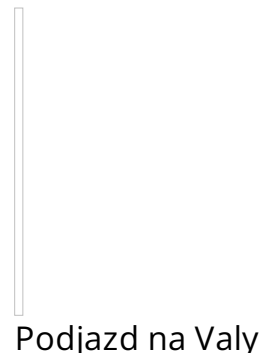
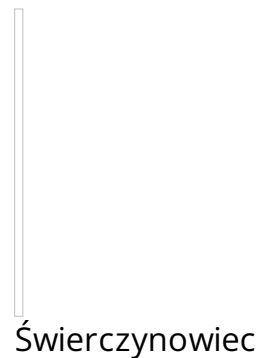
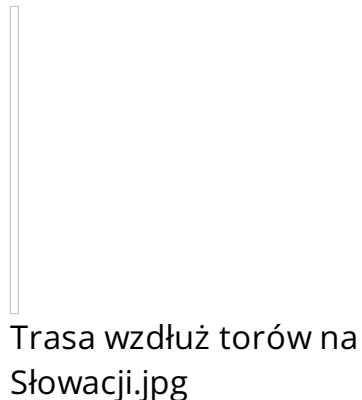
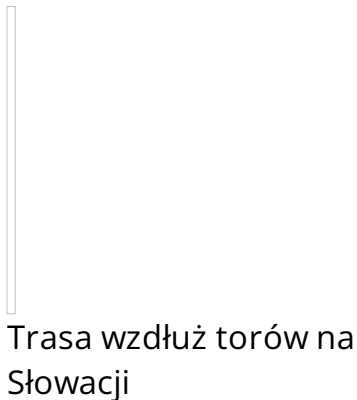
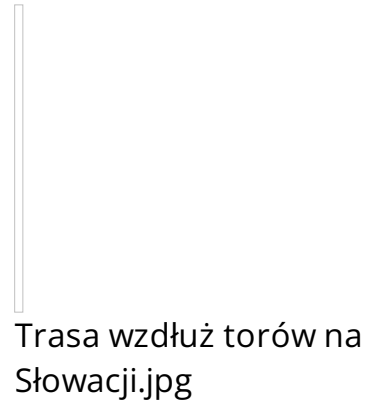
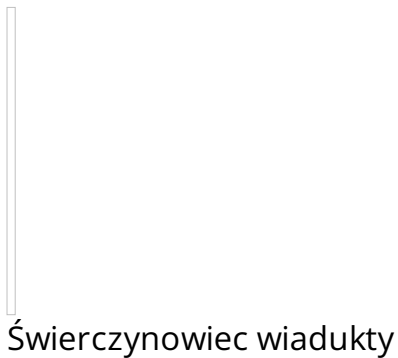
To właśnie tutaj doszło w nocy z 25 na 26 sierpnia 1939 r. do nieudanego niemieckiego ataku dywersyjnego, którego celem było opanowanie strategicznego tunelu kolejowego. Tunel pod Przełęczą Jabłonkowską został wysadzony przez polskich saperów 1 września, tuż przed nadejściem niemieckich żołnierzy.

My tym razem nie jedziemy do Wielkiego Szańca tak jak wiodła stara droga, lecz zjeżdżamy w stronę przejścia granicznego ze Słowacją.

Wkrótce łączymy się z główną drogą, przejeżdżamy przez granicę i po ok 3 km. docieramy do Świerczynowca. Droga jest ruchliwa więc trzeba uważać.

Ciekawostką jest tutaj fakt, że tereny na północ od Czadcy przez wielu historyków traktowane są jako tereny dawniej należące do Polski. Po rozpadzie Państwa Wielkomorawskiego w X w. obszar dzisiejszej Słowacji był obiektem rywalizacji Czech, Polski (za Bolesława Chrobrego Słowacja przejściowo należała do Polski) i Węgier, które ją w XI w. ostatecznie opanowały. Od 1526 r. tzw Górne Węgry należały do monarchii Habsburgów.

Jednak jeszcze w późnym średniowieczu tereny górskie po północnej i południowej stronie Przełęczy Jabłonkowskiej były faktycznie niezamieszkałe. Jedyna droga prowadząca ze Śląska na Węgry była kiepskiej jakości i wiodła przez gęste lasy. Granica natomiast była nie uregulowana i była przedmiotem licznych sporów. Spory te uregulowała w 1417 r. umowa, która ustaliła granicę między Węgrami a Śląskiem Cieszyńskim według potoków Predmier, Kisuca i Oszczadnica. Tak więc tereny na północ od tych potoków, które dzisiaj należą do Słowacji i na których są wsie:

Skalite, Czarne Beskidzkie (Ciernie) i Świerczynowiec, znajdowały się po śląskiej stronie. Węgrzy bez przerwy naruszali granicę ze Śląskiem Cieszyńskim, dokonując wyrębu lasów na jego terenie, a tym samym powolutku przesuając granicę aż do Przełęczy Jabłonkowskiej.

Przykładowo na starej mapie z XVIII w. co jest ciekawostką zaznaczono "Linie forteczną" opartą na linii najbardziej na południe wysuniętych szańców. Ponadto zaznaczono tzw "Linie śląskich pretensji terytorialnych" sięgającą po dolinę rzeki Czernianki oraz "Linie węgierskich pretensji terytorialnych" sięgających po główny grzbiet karpacki. Południowe stoki Girowej zwane Zapowiedzią do początku XVIII w. porośnięte były gęstymi lasami - stanowiły naturalną barierę ochronną. Za karczowanie tych lasów lub wypasanie w nich była "zapowiadano" surowe kary.

Podjazd na Valy Podjazd na Valy

Podjazd na Valy Trójstyk SK

Trójstyk CZ

Trójstyk PL.jpg

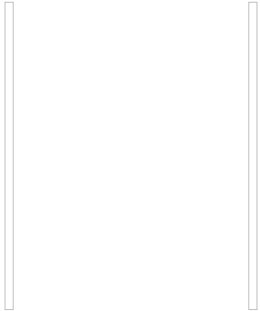
Dopiero w 1772 r. cesarzowa austriacka Maria Teresa potwierdziła formalnie przebieg granicy, opierający się o grzbiet górski kosztem obszaru Śląska Cieszyńskiego. Polacy i Ślązacy mieszkając tam przez wieki w otoczeniu w większości słowackim ulegli w końcu procesowi asymilacji.

Na tej podstawie min w październiku 1938 r. rząd polski zajmując Zaolzie, zajął również część tzw Ziemi Czadeckiej. Nowa granica została ustalona nie na linii rzeki lecz opierała się o linię kolejową Czadca - Zwardoń. Północne części wsi Świerczynowiec, Czarne i Skalica przypadły Polsce a południowe Słowacji.

W Świerczynowcu przed torami skręcamy w lewo i jedziemy cały czas wzdłuż nich do miejscowości Czarne [6-12]. Po prawej stronie za rzeką widzimy centrum wsi zaś po lewej mijamy wiadukty nowej drogi ekspresowej do Zwardonia. Największy wiadukt "Valy" jest zarazem najwyższym wiaduktem w tej części Europy i sięga 85 m. Droga pod

wiaduktem prowadzi do Czech do Hrczawy. My natomiast jedziemy prosto i dopiero po chwili skręcamy w lewo na nową drogę, która wspina się na wzgórze Valy [13-18]. Nazwa Valy tłumaczy się oczywiście Wały i pochodzi od fortyfikacji ziemnych.

Ze szczytu zjeżdżamy w lewo leśną drogą na Trojstyk, gdzie możemy odpocząć we wiacie turystycznej po słowackiej, czeskiej lub polskiej stronie

Trojstyk środek Mały Szaniec

W obecnym czasie zdemontowano stary drewniany mostek i musimy sobie poradzić schodząc ścieżką na dno potoku a następnie wyjść na polską stronę. Niedługo jednak pewnie powstanie nowy most.

Wracamy stamtąd inną drogą na grzbiet wzgórza. Z drogi asfaltowej prowadzącej do Trzycatka skręcamy po kilkuset metrach na pierwszym zakręcie w prawo i po przejechaniu przez las wjeżdżamy na drogę, którą niedawno opuściliśmy.

Na niewielkim wzniesieniu znajduje się Mały Szaniec. Dalsze dwie z trzech mniejszych redut znalazły się po drugiej stronie drogi ekspresowej. Całe wzgórze było dawniej swoistą twierdzą, broniącą śląskich ziem. W miejscu gdzie przez wzgórze przechodziła droga wybudowano tzw Mały Szaniec (Kleinere Schanz) zwany też Hajducki szaniec (Hayduken Schantze). Działo się to ok 1644 r. czyli w czasie Wojny Trzydziestoletniej, która toczyła się za życia ostatniej cieszyńskiej księżnej Elżbiety Lukrecji.

Twierdza o wymiarach ok 50x50 m. miała kształt sześcioramiennej gwiazdy. W 1664 r. rozbudowano fortyfikacje dodając trzy mniejsze reduty (30x30 m) oddalone o kilkaset metrów i nazwane od zach: Vorposten, Wachthaus i Skowronek. Całość połączono wałami i przykopami biegnącymi grzbietem wzgórza o długości ponad 2 km. Do dnia dzisiejszego Szańce zachowały się w miarę dobrze, lecz są mocno zarośnięte drzewami i krzakami. Jedynie w okresie, gdy nie ma tyle zieleni to dobrze można odczytać zarys wałów i fosy. Podczas budowy drogi zniwelowano niestety większą część wału, który spajał szańce.

Mały Szaniec

Mały Szaniec

Widok z Małego Szańca na drogę ekspresową do Zwardonia.jpg

Zjazd z Małego

Szlak do

Dolina Czadeczki.jpg

Szańca

jaworzynki.jpg

Dolina Czadeczki Trzycatek

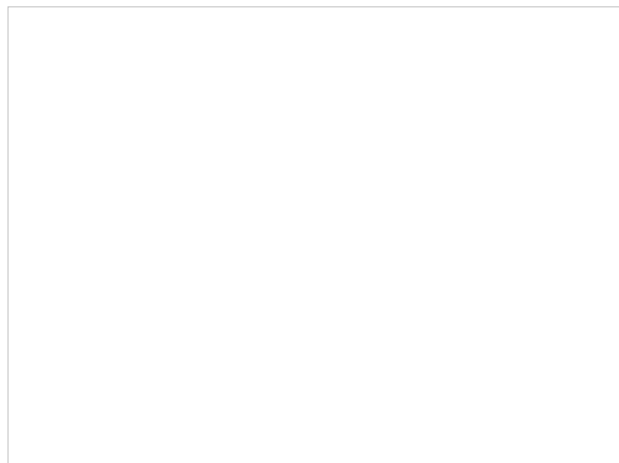
Hrczawa kościół.jpg

Ze wzgórza zjeżdżamy do doliny Czadeczki i na zakręcie skręcamy w lewo [28,29]. Zaraz odnajdujemy niebieski szlak, którym jedziemy do Jaworzynki

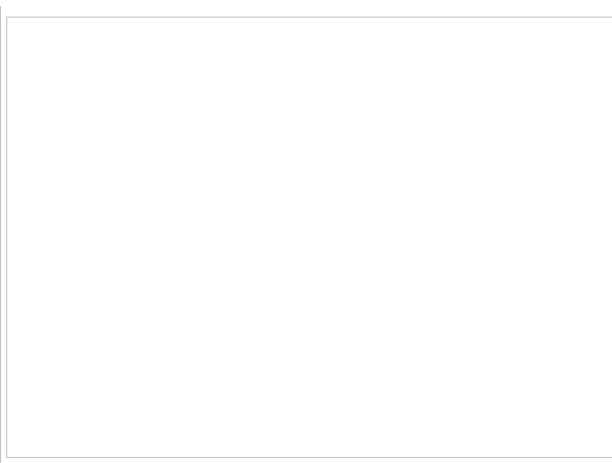
Potok płynący doliną to Czadeczka, która jako jeden z nielicznych u nas kieruje swe wody do Morza Czarnego. Stamtąd jedziemy zieloną trasą rowerową pod górę na Trzycatek i dalej przez Wawrzacze i Łupienie na przejście graniczne do Hrczawy. Wracamy w ten sposób ponownie na terytorium Czeskiej Republiki.

Hrczawa należała kiedyś do Jaworzynki i po podziale Śląska Cieszyńskiego została przyznana Polsce. Miejscowa ludność zaprotestowała jednak przeciwko tej decyzji i w 1924 r. Hrczawę odłączono od Jaworzynki i przyłączono do Czechosłowacji. We wsi znajdziemy ładny drewniany kościółek św. Cyryla i Metodego oraz sporą liczbę restauracji i barów. W tej miejscowości również istniał kiedyś niewielki szaniec. Pozostała po nim jedynie nazwa wzgórza Szańca (608 m).

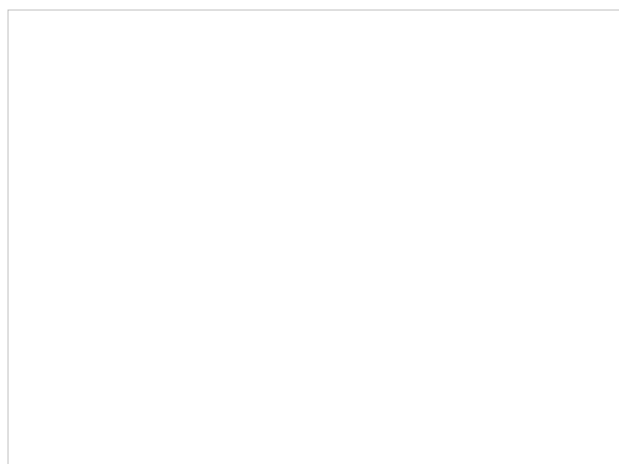
Drogą asfaltową prowadzącą przez las, która pokrywa się z trasą rowerową nr 561 jedziemy do Mostów koło Jabłonkowa. Podjeżdżamy jeszcze na Zapowiedź, potem zjeżdżamy stamtąd na Przełęcz Jabłonkowską i udajemy się na stację kolejową. Kończymy tam wycieczkę i wracamy pociągiem lub kontynuujemy jazdę przez Jabłonków i Trzyniec do Cieszyna.

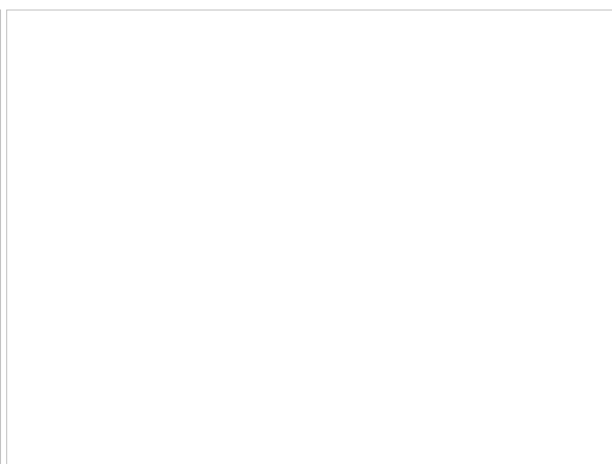
Szaniec Hrczawa

Szaniec Hrczawa

Widok z szańca Hrczawa

Widok z Zapowiedzi.

Trasa w opisanej wersji liczy ok 35 km. W przypadku wyjazdu i zakończenia jazdy w Cieszynie pokonamy ok 95 km.

[Cycle Route 4065266](#) - via [Bikemap.net](#)

Tekst i zdjęcia (o ile nie zaznaczono inaczej): Daniel Pipień

Daniel Pipień - 39 lat i kilkadziesiąt tysięcy kilometrów na liczniku. Od dziecka pasjonuje się zwiedzaniem i rowerami. Amatorsko startuje w zawodach MTB. Łącząc pasję rowerową i ciekawość świata, poznaje Śląsk Cieszyński i swoimi pomysłami na ciekawe wycieczki rowerowe dzielić się będzie również z Wami.

Wycieczki i wyprawy rowerowe Daniela możecie śledzić na jego, prowadzonym od 2009 roku, blogu: <http://daniel3ttt.bikestats.pl/>

Poprzednie odcinki:

- [Odcinek 1: Szańce Jabłonkowskie](#)
- [Odcinek 2: Jabłonków i gródki w dolinie Olzy](#)
- [Odcinek 3: Wokół Cieszyna i Czeskiego Cieszyna](#)
- [Odcinek 4: Białogród i cesarsko-pruskie słupy graniczne](#)
- [Odcinek 5: Szlakiem Ondraszka](#)
- [Odcinek 6: Frysztat i dawna Karwina](#)
- [Odcinek 7: Śląska \(Polska\) Ostrawa](#)
- [Odcinek 8: Droga "książęca" do Bielska](#)
- [Odcinek 9: Zamki nad Piotrówką](#)
- [Odcinek 10: Dookoła Skoczowa](#)
- [Odcinek 11: Szlakiem hutnictwa-Ustroń](#)
- [Odcinek 12: Huta trzyniecka i okolice](#)
- [Odcinek 13: Gronie nasze gronie-Wisła](#)
- [Odcinek 14: Brenna i okoliczne góry](#)
- [Odcinek 15: Rowerem na Jaworowy i z Jaworowego](#)

- [Odcinek 16: Czantoria na rowerze](#)
- [Odcinek 17: Godula, Ropiczka i Praszywa](#)
- [Odcinek 18: Do ujścia Olzy](#)
- [Odcinek 19: Do źródła Olzy](#)
- [Odcinek 20: Cierlicko i Żermanice](#)
- Odcinek 21: [Żabi Kraj](#)
- Odcinek 22: [Najwyżej w Księstwie, czyli Łysa Góra](#)

Za tydzień Daniel Pipień zaprosi nas na wycieczkę pt: Trójwieś i Ochodzita